

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag v/Stein Jøssang

Deres ref.:
Saksbehandler: SKU
Vår ref.: 09/1654
Dato: 25.03.2009

Ad forespørsel om fortolkning av pasientrettighetsloven kapittel 4 A - psykotisk pasient med somatisk lidelse

Vi viser til epost av 11. mars 2009 vedrørende pasientrettighetsloven kapittel 4 A.

Det saklige virkeområdet for kapittel 4 A

Spørsmålet er for det første om pasientrettighetsloven (pasrl.) kapittel 4 A kan anvendes som hjemmel for å undersøke en psykotisk pasient for en antatt somatisk lidelse som sannsynligvis også har utløst psykosen. Psykosen medfører at man ikke får undergitt pasienten en grundig somatisk undersøkelse. Det forutsettes at vilkårene for å bruke tvang etter psykisk helsevernloven ikke er tilstede.

Det saklige virkeområdet for pasientrettighetsloven (pasrl.) kapittel 4 A fremgår av § 4 A-2 første ledd; kapitlet kommer til anvendelse når helsepersonell yter helsehjelp. Begrepet helsehjelp er definert i pasrl. § 1-3 c), blant annet omfattes diagnostisering. Det gjøres imidlertid en vesentlig avgrensning til i pasrl. § 4 A-2 annet ledd der det fremgår at "undersøkelse og behandling av psykisk lidelse uten eget samtykke" likevel bare kan skje med hjemmel i psykisk helsevernloven. Selv om pasrl. kapittel 4 A ikke gir hjemmel for tvungen behandling av psykiske lidelser, kan pasienter med psykisk lidelser likevel få *somatisk* helsehjelp med hjemmel i disse bestemmelsene.

I dette tilfellet antas pasienten å ha en somatisk lidelse som også har utløst psykosen. Det å få undersøkt pasienten for en somatisk lidelse vil falle inn under kapittel 4 A; at den somatiske lidelsen *også* har utløst en psykotisk lidelse kan ikke være til hinder for en utredning av den somatiske lidelsen.

Det forutsettes selvsagt at de øvrige vilkårene for tvungen helsehjelp også er til stede, jf. pasrl. § 4 A-3. Dette innebærer bl.a. at man først skal forsøke med tillitskapende tiltak, og at det må foreligge risiko for vesentlig helseskade dersom undersøkelsen, som ledd i behandling av den somatiske lidelsen, ikke blir gjennomført.

Gjennomføringstiltak

Videre er spørsmålet om pasrl. kapittel 4 A gir hjemmel for å anvende psykofarmaka for å dempe psykosen, slik at man får undersøkt den somatiske lidelsen, dvs. om psykofarmaka kan anvendes som tiltak for å få gjennomført helsehjelpen.

Loven setter bare få begrensninger på hvilke tiltak som kan anvendes for å få gjennomført tvungen helsehjelp (her: undersøkelsen). For eksempel vil beroligende midler eller narkose kunne være aktuelle tiltak, noe som også fremgår av forarbeidene

Helsedirektoratet • «Soa_Navn»

«Sse_Navn»

«Sbr_Navn», tlf.: «Sbr_Tlf»

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050
Faks: 24 16 30 01 • Org. nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

til kapittel 4 A. Medisinens status som psykofarmaka er ikke av betydning, så langt medisineringen brukes som ledd i ytelse av somatisk helsehjelp. Dersom bruk av psykofarmaka er nødvendig for å få gjennomført undersøkelse av en somatisk lidelse, vil dette som utgangspunkt være innenfor rammen av de tiltak som er tillatte.

Det er imidlertid en forutsetning at bruk av psykofarmaka kun skjer med det formål å få gjennomført undersøkelsen av den somatiske lidelsen. Så snart denne er gjennomført, må medisineringen opphøre. Å fortsette bruk av psykofarmaka etter at undersøkelsen er gjennomført, og uten pasientens samtykke, for å behandle vedkommendes psykose, vil være i strid med pasrl. § 4 A-2 annet ledd. Det vises for øvrig til pasrl. § 4 A-4 fjerde ledd der det heter at helsehjelpen skal vurderes fortløpende og avbrytes straks lovens vilkår ikke lenger er til stede.

Vennlig hilsen

Rolf Dalseg e.f.
seniorrådgiver

Hanne Skui
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk